

ke anòmala sense palatalitzar, però justament això és un *œo* d'aquells *recaner/ricaner* que hem vist a dalt; i tampoc en aquesta latitud no manquen testimonis medievals: «chascuns le *recheingne* et menace» en la *Passion de St. Estienne*, «l'autre moitié de cez, est an, si grant froidura, / qui *rechainent* de dan(t)s par la gran destroiture» («grincer des dents», God. VI, 659c, *destiture*=cast. *destret*, *angoixa*).

Més N., de nou, vocalisme palatalitzat: Metz *rechebner* «refuser de mauvaise grâce», Anjou *rechégnier* «rendre de mauvaise humeur, Fourgs *r'tseigni* «rabrouer quelqu'un»; i diverses formes francoprovençals de les citades en el FEW. L'enllaç aquí és palès amb el fr. comú *rechigner* «faire la grimace pour une chose à laquelle on a peine à se décider», car si en fr. ant. valia per «donner des marques de refus, de désapprobation», ja en el S. XII, també en altres testimonis del mateix segle apareix *rechigner les denz* «montrer les dents en grimaçant» (que arriba a freq de l'onomatopèic cast. RECHINAR com un cometa de la Terra).

Ací ja no ens podem torbar a refutar novament els dos ètims germànics, atribuïts al fr. *rechigner*, en què s'han entestat alguns romanistes (alemanys sobretot), i en particular Wartburg (FEW II, 675-7; cf. II, 690, i IV, 53) amb el germanisme barat, força apriorístic i sovint acrític, en què massa s'escau a davallar. Ho vaig fer llargament, i amb pacient balanç, en el DCEC/DECH (REGANAR IV, 840-43). D'una banda en l'aspecte lexical històric, romànic i germànic; de l'altra banda explicant la més visible dificultat fonètica (-A->-r-) amb un resultat fonètic i morfonològic dels fets que, amb considerable paralelisme, han conduit de CAT a fr. *chie* (i *chier*); de JACET (> **gieist*) a *git*, i per altra banda *chenu* CANŪTUS però INGENIARE > *engignier*. En efecte els dialectes normando-picards, ens mostren *rekignier* en textos antics del Hainaut i Flandes francès, i avui a Normandia, Jersey etc.

Restava explicar la sorda -k- (> *ch*) de la majoria de les formes d'Oïl i algunes d'Oc. Podríem pensar si fou possible un *REGANIARE derivat de CANIS en el sentit de 'fer com els gossos, ensenyar les dents com un ca', però no convenç gens com a formació llatina: essent RE- un prefix verbal, ens caldria veure un simple *CANIARE, del qual no queda rastre enlloc. Però ja Schuchardt (ZRPb XXI, 1899, 202) —quant més lúcida que Wartburg, sense la torre borbèlica, heroica però sovint farragosa, erigida pel noucentista— va suggerir la idea d'un encreuament entre GANNIRE i CANIS, i aquí està la solució del problema francès: la major part de les llengües romàniques es quedà en la forma primitiva *REGANNIUM, *REGANNIARE, però tractant-se d'una acció pròpia del ca i les canilles, era ben natural que en la Gàl·lia del Nord, la base s'alterés en un esquemàtic *RECANNIARE (llatí vulgar pots ser no, però romànic, tant se val); compareu it. *rincagnarsi* 'posar cara de gos, tòrcer caninament la ganya', *stare in cagnesco* 'mostrar mal carès, aire de pocs amics', llgd. *faire la cagno* «faire la grimace», prov. *cagno* «mine renfrognée» (a tort posa aquí el verb de les Terres-Froides el FEW II, 184a), sense comptar l'it. *accanto* i ací II,

364b19ss, a14ss Crec que el gc. *carragnà* «grommeler, grogner, geindre» (Palay) surt també de **racagnà/recz* per metàtesi.

Tornant al nostre *reganyar*, no acabem sense apuntar un parell de variants secundàries, però no inconspícues. Rossellonès *renyagar*, que Alart, bo i modern, no deixava de constatar en l'*InuLC*, degut tant a l'atracció gravitant del sinònim *renyar/renyar*, com a metàtesi: un gos enyorívol «ja volia un company, mes no pas com aqueix / qu'era gran, gros i fort, i *renyagava* un queix / a vos donar carn de gallina», Saisset (*Catal. d. R.*, 217).

I un baix-empordanès i vallespirenc *rengunyar*: «el bohemí *rangunya* foscament quelcom inintelligible», Víctor Català (*Vida*, 221); del qual cita *AlcM* un exemple, més ben escrit, *rengonyar*, en una revista ross. de 1912, amb inacceptable explicació com a variant del cat. ant. *rancurar-se* 'planys', 'acusar', increïble per l'allunyament cronològic i, semàntic, i per la -ny-: ve de *reganyar* × *grunyar*, aquests sí sinònims, segurament a través d'un antic *regrunyar/regrunyar* amb propagació de nasal i dissimilació d'una *r*, hi afegeix una variant *rangonar* en l'olotí Pere Vayreda, amb -n- per influència de l'altre sinònim *rondinar*, que també pogué ajudar a la primera nasal de l'altre i al triomf de -ar sobre -ir. De fet un *regunyar* 'rondinar, murmurar', com el que previem figura, amb aquest sentit, no sols en una *Relació verdadera* d'un Miquel Matheu de Hyvanyes [en plec solter] de Bna. a. 1613, assegurat per la rima amb *Gascunya* i *Catalunya* (sembla al·ludir al general Cardona-FzCórdoba), amb el sentit de 'murmurar, botzinar', i a Falset 'mastegar de les mules' (cf. la de G. de Berguedà).

DERIV: *Reganyar*, V. supra *Reganyat* [fi S XIV, supra], *reganyada*; certa coca de pasta, nom irònic que li posarien gormands més exigents, també perquè amb les «llavorettes» (CSalvador) us obligaven a esmolar les dentetes; altrament cosa de poc preu, que GaGirona anomenant-los *reganyats* equipara amb el «panoli» (*pa-en-oli* 'pa-amb-oli', *Seidia*, 162-3, 282) *Reganyador* (1507, «r, vent boreas, aquilo», Busa-N., E-vr-1-4; *DTo* 1670, 'mena de ribot' [DAG], com tots, més o menys, de remor estrident. *Reganyare*, molt més sovint *reganyós*, que juraríem antic, molt més que aquell per més que tots dos apareguin només des del Belvitges (car *reganyós* té un regust intensament popular, inequívoc, exemples de Pous i Pagès etc.). Aguió no vol saber res amb l'altre, que pot ser d'inspiració castellana (llengua on *regaño* té pocs glòbuls vermells, però no *regañar*),¹ *reganyosament* [Ruyra]. *Reganyut*. *Reganyesar* *Reganyó* 'el llobarro que no arriba a pesar tres terces': potser perquè resulta un regany, essent tan poc per al pescador o potser suposarem més aviat un intensiu de *ganyó* 'escarransit', i millor, joc de mots entre tots dos.

Arreganyar, sobretot bal, però també pirinenc: «*ar-reganyar*: reprende renyant» (DFgra) i també men. (infra) i eiv. (*AlcM*, s. v. *reg-*); d'altra banda a la Garrotxa, almenys en l'acc. 'mostrar els dintres': «el vell Albert dels Bardals --- per fer-me mostra de les recor-